

TUSSEN

Zomer
2022

450 jaar

BEELDE

Martelaren van Gorcum

1572 – 2022

5 x bijzonder:
*Heiligdom
Brielle*

Titus Brandsma:
*Vooraan
bij de heilig-
verklaring*

Plus:
*450 bloemen
voor Brielle*

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

3	BISSCHOP
Gezamenlijke geloofsweg	
4	WOORD VAN GOD
'Ik onderstreep mooie stukken'	
6	LAURENTIUS IS VERWONDERD
HH. Martelaren	
7	LAURENTIUS LOOPT
Bijzonder Heiligdom in Brielle	
10	WERELDJONGERENDAGEN
"Sta op en kom in beweging"	
13	NIEUWS
Kort nieuws	
14	KIEZEN VOOR DE KERK
Michelle Timmerman-Wezepoel aan het woord	
16	LAURENTIUS ZINGT
Titus Brandsma lied	

T

Voor het eerst sinds de coronaperiode kan de Nationale Bedevaart op 9 juli weer met velen gevierd worden. Dat is bijzonder. Het heiligdom herdenkt dat precies 450 jaar geleden de Martelaren van Gorcum in Brielle om het leven werden gebracht. "De gemeenschap van de Kerk geeft ons kracht. Dat is ook wat de Martelaren ons laten zien", aldus pastoor en custos van het bedevaartsoord Jack Glas in zijn uitnodiging.

De passiebloemen op de voorkant van deze Tussenbeide verwijzen naar de negentien Martelaren. De bloemen zijn ontleend aan de versiering bij het hoogaltaar in de bedevaartkerk in Brielle. U leest er meer over op p. 28. Breng alvast een bezoek aan het bedevaartsoord met 'Laurentius loopt' op p. 7-9 en scan de QR-code op p. 18 voor een online bedevaart en het stripverhaal over de gebeurtenissen in 1572.

Op www.martelarengorcum.nl vindt u alle informatie voor uw bezoek aan het heiligdom. Op 9 juli begint de Nationale Bedevaart om 11.00 uur met een plechtige eucharistieviering, waarin bisschop Van den Hende hoofdcelebrant is. En ook daarna bent u het hele bedevaartseizoen van harte welkom.

Daphne van Roosendaal
Hoofdredacteur

Op 9 juli wordt bij de Nationale Bedevaart Brielle het diocesane Jaar van de Sacramenten afgesloten. Daarom ontvangt u bij deze Tussenbeide het derde van drie geloofsboekje over de sacramenten. Wilt u ook de andere boekjes ontvangen? Mail dan naar bureau@bisdomrotterdam.nl

18

TIPS VAN LAURENTIUS

Lees, kijk, luister, proef

20

TITUS BRANDSMA

Vooraan bij de heiligverklaring

22

LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL

Brood en beker: beide één

24

VRAAG EN ANTWOORD

Over de Martelaren
van Gorcum

26

INTERVIEW

Wat is het geloof waard
zonder daden?

28

BRIELLE

450 bloemen voor
het bedevaartsoord

29

IN MEMORIA EN PERSONALIA

Editie
juli 2022

T

Gezamenlijke geloofsweg

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

Op 9 juli, de sterfdag van de Martelaren van Gorcum in Brielle, wordt in ons bisdom het Jaar van de Sacramenten afgesloten. Ik hoop dat dit themajaar ons helpt om te blijven zien dat de sacramenten een geschenk zijn van de Heer. We ontvangen de sacramenten om onze levensweg om te vormen en te verdiepen tot een weg in geloof.

Paus Benedictus XVI schreef: "Het doopsel gaat aan de eucharistie vooraf, maar is erop gericht, omdat de eucharistie de volheid is van de christelijke weg. Op dezelfde wijze gaat het geloof vooraf aan de liefde, maar het geloof is alleen maar echt, als het door de liefde wordt bekroond."

Als christenen blijven we altijd leerlingen, uitgedaagd om te groeien in onze verbondenheid met Christus en elkaar. Ook de Martelaren hebben in de loop van hun leven de band met Christus en elkaar verdiept. Samen hebben zij getuigd van hun geloof in de werkelijke aanwezigheid van Christus in de eucharistie. Hun liefde voor de Heer en zijn sacrament hebben zij samen gedeeld en werd zelfs groter dan de zorg om hun eigen leven.

Gesterkt door de sacramenten, kunnen ook wij de weg van het geloof in gezamenlijkheid afleggen: samen op weg. Paus Franciscus schreef: "De weg van de synodaliteit is de weg die God van de Kerk in het derde millennium verwacht."

De doop (sacrament van het geloof) markeert het begin van die gezamenlijke weg als Kerk. De eucharistie (sacrament van de liefde) bouwt de Kerk als gemeenschap rond Christus op. Het is nodig om op deze gezamenlijke weg te blijven groeien in ons geloof en het met concrete woorden en daden van liefde te bekronen. ■

'Ons geloof met woorden
en daden van liefde
bekronen'

COLOFON:
Tussenbeide is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Hoofdredacteur:
Daphne van Roosendaal
Redactie: Frits Vermeulen,
Jolanda de Wolf
Contact jongeren:
Desiree Bühler

Redactie, administratie, advertenties:
Koningin Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71, Fax: 010 - 436 71 90
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling,
grafisch ontwerp en vormgeving:
DailyMilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:
Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Cover: Merel van Lamoen (illustratie),
dailyMilk (ontwerp)

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk: Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:
€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Wilt u het blad thuis per post ontvangen? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl. Voor een persoonlijk postabonnement wordt een jaarlijkse gift gevraagd van € 12,50.

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

‘Ik onderstreep mooie stukken’

Door Daphne van Roosendaal

Beeld: Daphne van Roosendaal

T

Susan Bouwmeester (26)

Woont in: Kwintsheul

*Is: Docente scheikunde en vrijwilliger
bij het jongeren zomerkamp*

Welke bijbel heb jij?
Deze Willibrordvertaling, met gele pagina's en een kaft die helaas wat loslaat. Ik heb hem gekregen tijdens een RKJ-avond in Delft. Pastoor Smith uit Leiden gaf een avond over de bijbel en had er enkele meegenomen voor ons die we mee konden nemen als we wilden. Ik heb deze gekozen. Ik had al wel een bijbel die ik kocht bij de kringloopwinkel toen ik in Delft ging studeren. Een nieuwe bijbel is duur als je een beetje een mooie wil. Ik heb er dus eerst eentje van € 2 gekocht. Die werkt immers ook prima.

Wanneer lees jij de bijbel?

Ik ben lid van een bijbelclubje. Elke twee weken komen we samen en dan praten we over een tekstgedeelte. Ik ben niet zo'n grote lezer dus ik heb actief gezocht naar een manier om de bijbel te lezen. En op zondag in de kerk lezen we natuurlijk uit de bijbel.

Waarom zien we dat deze bijbel van jou is?

Ik onderstreep dingen die me aanspreken. Bijvoorbeeld dit: Verheugt u in de Heer te allen tijde. Uw vriendelijkheid moet bij alle mensen belend zijn (Filippenzen 4, 4-5). De volgende keer als ik zo'n onderstreepte tekst weer lees, weet ik weer: o ja, dit vond ik mooi. Ik lees het dan bewuster. In het onderwijs heb ik veel te maken met pubers die zoeken naar wat ze willen in hun leven en die ook grenzen opzoeken. Je merkt dat ze bevestiging willen, dat ze gezien willen worden. Ik moet grenzen stellen,

maar wil ook liefdevol zijn en hen met vreugde en respect behandelen. Zoals die bijbeltekst aangeeft: vriendelijk. Als ik boos of chagrijnig ben, wie wordt daar dan beter van? Ik niet en de leerlingen niet. Ik ga dit jaar voor het eerst mee als leiding met het zomerkamp. Ik hoop daar, vanuit wat ik zelf van het geloof heb geleerd, iets te kunnen betekenen voor de jongeren. Bij de RKJ merk ik zelf dat je elkaar als jongeren kunt ontmoeten en kunt opbouwen en geïnspireerd kunt worden door anderen.

Wat heeft scheikunde voor jou met je geloof te maken?

Op zich niet zoveel, maar ik vind het boeiend om te zien en te leren hoe de wereld in elkaar zit. Ik heb biochemie gestudeerd. Het is bijzonder om te zien hoe alles zo op elkaar is afgestemd en dat alles gewoon klopt, zeg maar.

Wat betekent de bijbel voor jou?

De bijbel is het woord van God en laat Gods plan met de wereld zien. In de bijbel lees je wat God in het verleden allemaal gedaan heeft en er staan levenslessen in. Wat ik een mooie levensles vind? Bijvoorbeeld: maak je niet druk, want de dag van morgen zorgt voor zichzelf, elke dag heeft genoeg aan zijn eigen leed (Matteüs 6, 34). En dat ook in combinatie met wat Jezus zegt: mijn juk is zacht en mijn last is licht (Matteüs 11, 30). Dat helpt mij als ik ergens mee zit, omdat ik het dan een beetje meer kan loslaten. In de praktijk is dat natuurlijk altijd moeilijker dan in theorie, maar het helpt me wel, omdat het gaat over Gods plan met je leven. ■

Laurentius is verwonderd

Laurentius loopt Brielle

HH. Martelaren

Wat: Martelaren van Gorcum altaar, Atelier Cuypers & Stolzenberg
Waar: Sint-Jacobus de Meerderekerk, Den Haag

Wanneer: 1880
Materiaal: Marmer, kalksteen, gips, verf

In de Parkstraat in Den Haag staat de neogotische Sint-Jacobus de Meerderekerk, gebouwd door Pierre Cuypers (1827-1921). De architect heeft de kerk en ook bijna het hele interieur ontworpen. Het hoogaltaar en zijaltaren liet hij uitvoeren door de firma Te Poel en Stoltefus waarbij hij nauwlettend in de gaten hield dat alles volgens zijn ideeën werd uitgevoerd. Zo is het zijaltaar gewijd aan de HH. Martelaren van Gorcum gemaakt. De tombe is gemaakt van kalksteen met vier marmeren zuiltjes die zijn versierd met blaadjes ('bladkapiteel'). Tussen de zuiltjes zijn drie gipsen reliëfs aangebracht met symbolen van het pausschap en in het midden een symbolische weergave van de eucharistie: een monstrans met hostie, omgeven door stralen en geflankeerd door aanbeddende engelen. De HH. Martelaren van

Gorcum stierven vanwege hun trouw aan de paus en geloof in de eucharistie. Op het voetstuk van het retabel ('predella') zijn twee gepolychromeerd gipsen reliëfs aangebracht. De linker verhaalt over de door de watergeuzen gevangengenomen geestelijken en de rechter toont hun marteldood. De retabel daarboven is helemaal uitgevoerd in gepolychromeerd hout. Onder een gotische torenopbouw staan drie beelden: Leonardus van Veghel met kelk in de hand, Nicolaas Pieck met de handen voor de borst gekruist, en Nicolaas van Poppel met opengeslagen boek in linkerhand terwijl hij met rechts een zegenend gebaar maakt.

Door Ingrid Henkemans, Erfgoed specialist Museum Catharijneconvent

Beeld: Guus Schoonewille

5 x bijzonder Heiligdom in Brielle

450 JAAR

Door Celine Timmerman

In deze rubriek wandelen we door een stad, dorp of regio waarbij we beschrijven hoe de parochie aanwezig én zichtbaar is. Welke nog onontdekte bijzonderheden zijn er in deze plaats en kerken? Wij zoeken het uit. Deze keer: het heiligdom van de HH. Martelaren van Gorcum in Brielle.

1 Wandelroute vol geschiedenis Van betekenisvolle plekken

Het is de bekendste bedevaartplek binnen het bisdom Rotterdam: het heiligdom van de HH. Martelaren van Gorcum in vestingstadje Brielle. Het is dit jaar op 9 juli precies 450 jaar geleden dat de negentien Martelaren van Gorcum (Gorinchem) om het leven kwamen. Vanwege dit jubileum hebben bisschop Van den Hende en burgemeester Rensen van Brielle afgelopen mei de Geuzen en Martelaren wandelroute geopend. De route is 2,1 kilometer lang en verbindt de plek waar de watergeuzen de stad inkwamen met de bedevaartkerk. Voor de stad zijn het twee betekenisvolle plekken.

Beelden: Guus Schoonewille

De route is te volgen via zeventien tegels op straat met uitspraken van bekende mensen. Er zijn ook zeven borden aan (lantaarn)palen met uitspraken en citaten over vrijheid, verdraagzaamheid en verbondenheid.

www.opvoorneputten.nl/wandelroutes/1189326347/geuzen-en-martelarenroute

2

Reliëkschrijn van de HH. Martelaren

Onder een sterrendak

Bij de kerk aangekomen staan de deuren wagenwijd open; het bedevaartseizoen is immers begonnen en de kerk is alleen dan open. In de wintermaanden is de kerk gesloten. De huidige kerk uit 1932 vervangt een houten kapel uit 1880, waar een goudgekleurde reliëkschrijn, die nu op een marmeren voet voorin de kerk staat, gewoon op de grond stond. In de kerk wordt je oog er meteen naar getrokken. “Een goudsmid uit Kevelaar heeft in 2019 de binnen- en buitenkant gerestaureerd,” zegt Ferry Verwater, kerkgids en lid van de Bisschoppelijke Brielse Commissie. In de schrijn worden de beenderen bewaard van de negentien geestelijken, de HH. Martelaren van Gorcum, die omwille van hun geloof twee weken lang werden gemarteld en daarna vermoord. “We moesten met zes man de bronzen kast dragen, zo zwaar is die schrijn. De restauratie is niet voor niets geweest, hij ziet er nu weer prachtig uit.” Wie goed door het middelste ruitje kijkt, ziet enkele botten met een rood lint erom. Vóór de reliëkschrijn brandt voor elk van de negentien martelaren een kaars. Als we naar boven kijken, zien we boven het hoogaltaar een sterrendak. “Ik weet niet waarom de architect dat heeft gedaan”, zegt Verwater. “Maar het is wel een mooi element dat veel mensen niet kennen.”

De Rik 53232 LA Brielle • T: 0181 413 720
www.martelarenvangorcum.nl

3

Moderne martelaren

Waaronder Titus Brandsma

Wie de kerk binnenstapt en direct naar rechts kijkt, ziet daar drie bronzen bustes staan. Het blijken de moderne martelaren Titus Brandsma, Karl Leisner en Edith Stein te zijn. Dit trio heeft heftige beproevingen moeten doorstaan in de concentratiekampen van het naziregime en zij gaven hun leven voor het geloof. Mensen kunnen een kaarsje bij de beelden opsteken. “Titus Brandsma is natuurlijk 15 mei jongstleden door de paus heilig verklaard”, vertelt Verwater. Daarmee volgt hij Edith Stein op, die door paus Johannes Paulus II heilig is verklaard en tevens patrones van Europa is. “Brandsma’s beeld is hier in 1993 geplaatst. Wij wisten toen natuurlijk ook niet dat we vandaag de dag zo actueel zouden zijn”, zegt Verwater. Wie zich omdraait ziet kleine medailles liggen, die speciaal dit jubileumjaar worden uitgereikt aan alle pelgrims die het heiligdom bezoeken. Het hoogtepunt van het bedevaartseizoen is de Nationale Bedevaart Brielle, die elk jaar wordt gehouden op zaterdag 9 juli of de zaterdag daar het dichtst bij.

4

Wereldheren en religieuzen

Bijna levensgroot in beeld gebracht

Vanuit Gorcum en andere plekken werden de martelaren naar Brielle gevoerd door de watergeuzen. De negentien geestelijken hebben elk met een beeld een plek gekregen in de bedevaartkerk. Links en rechts van de kerkbanken en voorin in de kerk staan ze bijna levensgroot met een voorwerp zoals een bijbel of een monstrans.

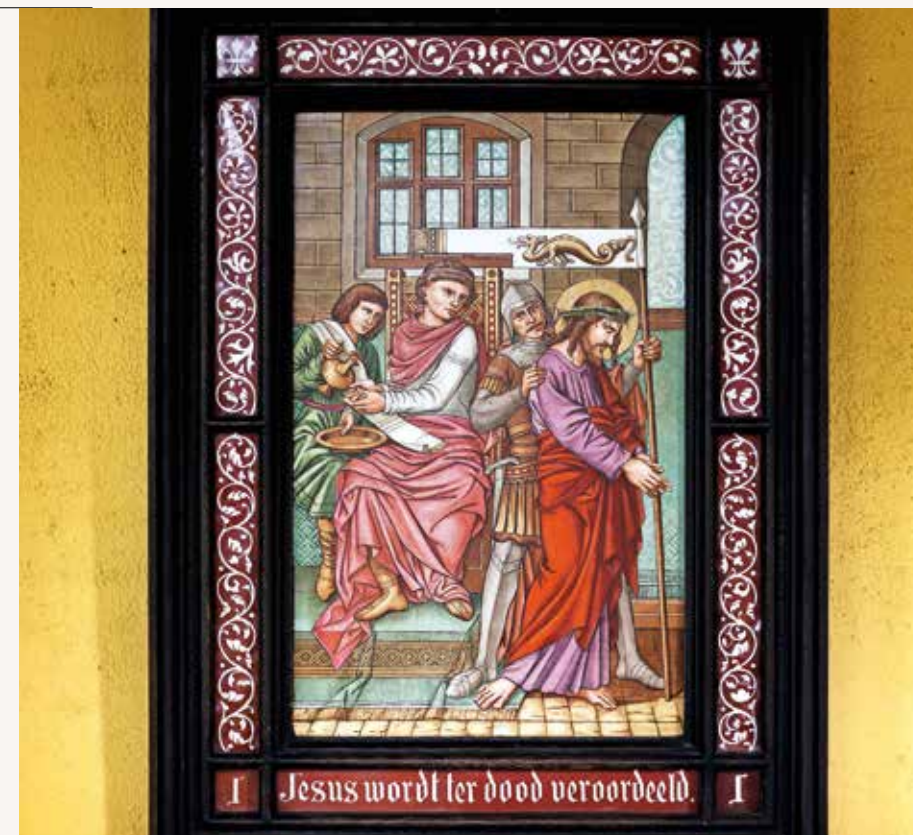
De priesters en religieuzen zijn te herkennen aan hun kleding: vier wereldheren, elf franciscanen, twee norbertijnen, een dominicaan, een augustijn. De grootste groep bestond dus uit franciscanen. De provincie van de franciscanen in Nederland heet daarom ook ‘Provincie der Martelaren van Gorcum’, ook nu deze recent fuseerde met de Vlaamse minderbroeders franciscanen.

5

Historische plek in het groen

Met drempels van de dood

Wanneer we via de processiegang naar de achterkant van de kerk lopen, komen we uit bij het Martelveld. Middenin het groen staat een koepelvormig ciborium waar omheen betonnen ‘drempels’ in de grond liggen. Dit zijn de contouren van de oude turfschuur waar de negentien broeders en priesters zijn opgehangen. “Het voelt wellicht onwerkelijk, omdat je weet dat hier mensen zijn vermoord, terwijl het hier nu zo rustig en groen is. Veel mensen halen kracht uit deze plek”, zegt Verwater. “Het ontroert hen dat deze mannen hun leven voor het katholieke geloof hebben gegeven.” De overdekte betonnen rondgang, waar processies worden gehouden, kent kleurrijke porseleinen kruiswegstaties, waarop het lijden van Jezus is afgebeeld. Het geluid van een sprankelende fontein vermengt zich met het ruisen van de bladeren van de bomen. Verwater: “Wist je dat pelgrims vroeger kracht putten uit dit water? Omdat na de opgravingen van de stoffelijke resten van de martelaren uit de grond rechts van het ciborium bij vier vierkante tegels, de botten werden gewassen in de vijver. Hierdoor dachten mensen dat het water geneeskracht had. Maar het is niet verstandig het te drinken, want het is stilstaand grondwater.”

8

9

“STA OP EN KOM IN BEWEGING”

Tijdens de WJD@Home op Ameland hield bisschop Van den Hende de catechese. Deze ging over de boodschap van paus Franciscus voor de 36e Wereldjongerendag: “Sta op! Ik stel u aan tot getuige van wat u gezien hebt” (vgl. Handelingen 26, 16)

Door bisschop Van den Hende

Beeld: Ramon Mangold

‘Ieder van ons wordt door de Heer uitgenodigd’

T

De paus maakt altijd een boodschap voor de Wereldjongerendagen.

De boodschap die we vandaag (30 april, red.) bespreken heeft te maken met opstanding. Het gaat namelijk over Paulus. Jullie kennen de apostel Paulus wel als iemand die veel brieven heeft geschreven, die het evangelie verkondigt en werkelijk heel veel gereisd heeft. Maar zijn leven begon heel anders. Paulus was een Schriftgeleerde, die christenen vervolgde. In het boek Handelingen is sprake van de steniging van diaken Stefanus en daar staat: ze hadden hun jassen neergelegd bij Saulus die op een afstandje stond toe te kijken (Handelingen 7, 54 - 8, 1).

PAULUS

Saulus was iemand die na Jezus' dood had verwacht dat het wel zou stoppen met die christenen en de boodschappers van het evangelie. Maar dan is hij onderweg naar Damascus en hoort hij Jezus' stem die zegt: Saulus, Saulus, waarom vervolg je Mij? De Heer noemt twee keer zijn naam. Dat is een typisch moment van een roepingsverhaal, schrijft paus Franciscus (cf. Mozes in Exodus 3, 4; Samuel in 1 Samuel 3, 10). Deze gewelddadige vervolger wordt door Jezus persoonlijk geroepen - Hij kent hem door en door - en tot een nieuw leven uitgenodigd, om op te staan.

Zijn leven verandert door de roeping die hij van Jezus ontvangt. Hij is opgestaan, heeft zich bij de hand laten nemen, wordt gedoopt en verandert van een vervolger tot een vurige verkondiger van het evangelie. Hij heette Saulus, maar vanaf dat moment wilde hij Paulus heten. Dat betekent “kleintje”, want hij voelde zich onbeduidend. Hij voelde zich eigenlijk niet waard om een leerling van de Heer

te zijn. Dat schrijft hij ook in een van zijn brieven: uiteindelijk is de Heer bij mij gekomen, nadat Hij is opgestaan en veel mensen tot zijn leerlingen heeft gemaakt, is Hij bij mij gekomen als de allerlaatste, de misgeboorte (1 Korintiërs 15, 8).

De paus wil graag dat jullie deze boodschap, deze bekering, deze roeping van Paulus overdenken. Want hij zegt: zo is de Heer met ieder van ons bezig. Zo heeft hij zijn apostelen geroepen vanaf het eerste uur en heeft Hij vele mensen aangesproken door de verkondiging van de leerlingen. Nu spreekt Hij Paulus aan. En Paulus denkt, zegt de paus: ik hoor deze woorden niet voor het eerst, ik proef die liefde niet voor het eerst. En dan moet hij erkennen dat hij die liefde en die woorden van God al eerder gehoord heeft in het getuigenis van de leerlingen van het eerste uur en het getuigenis van de jonge Kerk.

Zo herkent hij niet alleen Jezus als de verrezen Heer, maar herkent hij ook de Kerk als de gemeenschap waarin dat woord leeft en ook de liefde van God steeds opnieuw mag worden gedeeld en verkondigd.

MOET DE HEER MIJ NOU HEBBEN?

De paus zegt, dat wij ons ook kwetsbaar kunnen voelen en misschien allerlei redenen vinden om te zeggen: Moet de Heer mij nou hebben als het gaat om de verspreiding van het evangelie? Is het nou zo belangrijk dat ik geloof, dat ik vertrouwen heb in de Heer? Kan Hij niet beter naar iemand anders gaan? Nee, zegt de paus, het geldt voor ieder van ons. Ieder van ons wordt door de Heer uitgenodigd. Misschien niet met een hele luide stem en misschien ook niet dat je ter aarde valt. Maar het is de Heer die in je hart spreekt en in zijn Kerk. »

Beeld: Ramon Mangold

Het is de Heer die in je binnenste soms je aanspreekt op dingen die je meemaakt, je geweten. Maar ook dat je in de gemeenschap van de Kerk dingen hoort en ziet die je leren wie Jezus is. De Heer heeft ons toen Hij verrezen is beloofd: Ik ben met jullie tot aan het einde van de tijd (Matteüs 28, 20) en dat maakt Hij waar doordat Hij ons de Heilige Geest gegeven heeft, ons het woord van God heeft toevertrouwd en ons de sacramenten heeft geschonken om te vieren en zo Hem te ontvangen.

‘Je hoeft het niet alleen te doen’

De paus vraagt dus eigenlijk: Durven jullie het aan om met Jezus op weg te gaan? Durven jullie het aan om je

hart te openen voor de Heer, zoals eigenlijk in het leven van Paulus is gebeurd die zich wel “kleintje” noemt, maar veel heeft gedaan en het verschil heeft gemaakt in de verkondiging van het evangelie.

OPSTAAN EN IN BEWEGING KOMEN

Laten wij ons ook aanraken door de Heer en staan wij op? In dat opzicht heeft de paus tijdens de WJD in Krakau wel gezegd dat jongeren niet te veel zitvlees moeten hebben, maar dat ze mensen moeten zijn die opstaan en in beweging komen. Geen “couch potatoes” stond er in een Engelse vertaling. Geen “bankhangers”. Maar jongeren die zeggen: ja, we gaan erop uit met de kracht van de Geest in ons hart en met de uitdaging van de Heer

en zijn uitnodiging. De paus zegt: ook in onze tijd heb je wegen naar Damascus en kom je dingen tegen die moeilijk zijn en kom je dingen tegen die je niet zeker weet. Maar vertrouw je toe aan de Heer die je weg wil leiden, elke dag opnieuw.

En zo mogen we ook samen hier als geloofsgenoten zijn om samen die weg van de Heer te gaan. Je bent niet bedoeld om het in je eentje allemaal uit te zoeken. Je bent niet bedoeld om in je eentje de last van het evangelie te dragen als een opdracht om te verkondigen. Dat mogen we samen doen.

ALS DE HEER ROEPT, KRIJG JE DE KRACHT

In zijn boodschap zegt de paus dat we moeten opstaan om een getuige te zijn. Zoals Paulus opstond en een getuige werd van de Heer, zo mogen ook wij opstaan en getuigen worden. En dat betekent dat we dat samen mogen doen in de gemeenschap van de Kerk. Wij waren er niet bij toen Jezus opstond uit de dood. Wij waren er niet bij toen Jezus wonderen verrichtte. Maar we mogen wel van de Kerk horen en met name ook in het evangelie, dat de Heer zo vol liefde met ons is omgegaan. En dan mogen we die boodschap van de eerste leerlingen aannemen om ook zelf de moed te hebben om te geloven, om op te staan en Christus' liefde uit te dragen. Misschien voelen wij ons klein en kwetsbaar, maar weet: als de Heer roept, krijg je de kracht. Als de Heer je roept, krijg je de inspiratie. Als de Heer je roept, stelt Hij ook jou in staat om te doen wat Hij met jou voorheeft. ■

KORT – KORT – KORT – NIEUWS

400 vormelingen nemen deel aan eerste Vuurdoop! na de coronaperiode

Tot tweemaal toe kon de Vuurdoop! voor vormelingen niet doorgaan vanwege de coronamaatregelen. Maar op 4 juni, de zaterdag voor Pinksteren, verwelkomde de kathedraal in Rotterdam weer vierhonderd vormelingen en meer dan honderd ouders en begeleiders. In de coronaperiode konden toch veel vormselvieringen doorgaan, rekening houdend met de omstandigheden en in kleinere groepen. In 2020 en 2021 ontvingen in totaal 566 jongeren het vormsel. In de eerste helft van 2022 meer dan 350 jongeren.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Diocesaan verslag bisschoppensynode

In de diocesane fase van de bisschoppensynode 'Voor een synodale Kerk: communio, participatio, missio' zijn bijeenkomsten gehouden over de thema's van de raadpleging. Het diocesane verslag is in mei verstuurd aan het secretariaat van de Nederlandse bisschoppenconferentie voor het landelijke verslag voor Rome. “De sleutelwoorden (communio, participatio, missio) houden een belangrijke opdracht in als het gaat om de vitaliteit van de Kerk in de wereld van vandaag”, schreef bisschop Van den Hende in zijn slotparagraaf.

Beeld: Bisdom Rotterdam

Beeld: Bisdom Rotterdam

Zomerkampen: Wat neem je mee naar het zomerkamp?

Jongeren die in juli de zomerkampen van het bisdom begeleiden, kwamen op 13 en 14 mei bij elkaar in Dordrecht voor de voorbereiding. Enkele jongeren zijn dit jaar voor het eerst kampleiding. Anderen gaan al heel wat jaren mee.

Er is een kinderkamp, tienerkamp en jongerenkamp. Alle kampen vinden plaats van 10 tot en met 16 juli. Voor meer informatie: bisdomrotterdam.nl/zomerkampen.

Bisschop en burgemeester openen Geuzen en Martelaren wandelroute

In Brielle openden de burgemeester en de bisschop op 14 mei de Geuzen- en Martelarenroute. Deze wandelroute verbindt de plek in Brielle waar de watergeuzen op 1 april 1572 de stad binnenvielen met de bedevaartkerk van de HH. Martelaren van Gorcum. Burgemeester Rensen en bisschop Van den Hende wandelden een deel van de route en hielden daarna beiden een toespraak in de raadszaal van het stadhuis.

Beeld: Johan Wouters

Wijding Ad van Luijn voor het bisdom Rotterdam

Op zondag 22 mei wijdde bisschop Van den Hende middels handoplegging en gebed Ad van Luijn tot diaken. Dat gebeurde in de kapel van Bovendonk, waar Ad van Luijn via Vronesteyn zijn opleiding en vorming ontving.

Kiezen voor DE KERK

Door Celine Timmerman

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktroetreders. Deze keer: Michelle Timmerman-Wezepoel (33).

Beelden: Guus Schooneville

T

Michelle Timmerman-Wezepoel:

‘De jongens zijn écht een wonder’

Hoe ben je met het geloof in aanraking gekomen?

“Mijn moeder en mijn oma zijn katholiek, ik heb op een katholieke basisschool gezeten maar ben verder niet gelovig opgevoed. Mijn man en schoonfamilie zijn wel praktiserend katholiek en ik kreeg via hen veel mee over het geloof. Ik ging mee naar vieringen op hoogtijdagen, waardoor ik de laatste jaren meer over het geloof te weten kwam. Ik werd vertrouwenspersoon in de parochie en kocht een bijbel. Ik zat op een gegeven moment met mezelf in de knoop en heb toen hoop en steun uit het geloof gehaald.”

Hoe hielp je dat?

“Ik had op dat moment niet echt grip op het leven. Het was een onzekere periode en ik ervoer dat je altijd op het geloof terug mag vallen. Ik ging bidden, stak een kaarsje op. In de coronaperiode volgde ik online vieringen en ik luisterde podcasts waar bijbelverhalen en lastige thema’s werden uitgelegd. Mijn relatie met God groeide, maar ik was natuurlijk niet katholiek. Toen ik zwanger raakte van onze tweeling die we sowieso wilden laten dopen dacht ik: hoe mooi zou het zijn als ik mij tegelijk met hen laat dopen?”

Hoe was het om uiteindelijk met je zoons bij het doopvont te staan?

“Heel bijzonder. Ik heb er lang naartoe geleefd en er toch ook wel hard voor gewerkt, want onze jongens Max en Bram zijn uiteindelijk met 25 weken veel te vroeg geboren. We hebben vier maanden in het ziekenhuis gewoond en geleefd in de wetenschap dat hun overlevingskansen niet groot waren. We leefden letterlijk tussen hoop en vrees, zouden statistisch gezien misschien maar één kind mee naar huis nemen - en dan zouden we al dankbaar mogen zijn. Ik ben in die tijd vanuit het ziekenhuis heen en weer gereisd naar de pastorie voor mijn geloofstraject. De parochie heeft ons enorm gesteund, ik kreeg een aangepast geloofstraject en er was alle begrip als ik door allerlei ziekenhuisafspraken of onderzoeken niet kon komen. Dus ja, ik was zeker trots toen we alle drie in goede gezondheid bij het doopvont stonden.”

Wat raakt je in het geloof?

“De onvoorwaardelijke liefde van God en de naastenliefde. Ik weet nog heel goed dat ik de bijbeltekst over de overspelige vrouw las. ‘Wie van jullie zonder zonde is, laat die als eerste een steen naar haar werpen.’ Ik vond het zó indrukwekkend dat niemand een steen wierp. Voor mij spreekt dat je mensen altijd hun fouten kan vergeven. Oordeel niet te snel.”

Ben je door je geloof veranderd?

“Ik heb meer rust gevonden en kan dingen makkelijker loslaten. God heeft een plan en dat heeft mij al veel goeds gebracht. De jongens zijn écht een wonder. En zeker sinds mijn doop en vormsel sta ik nog bewuster in het leven. Ik wil graag goed doen, maak sneller een praatje met mensen als ik zie dat ze alleen zitten.”

Hoe reageerde je omgeving op je stap?

“Ik vond het spannend om te vertellen. Mensen die dichtbij me staan waren positief verrast. Sommige mensen dachten dat ik mij moest laten dopen, omdat de tweeling anders niet gedoopt kon worden. Ik heb vaak moeten uitleggen dat het echt een bewuste keuze van mezelf was. En mijn man was heel trots dat ook zijn vrouw, naast zijn kinderen, werd gedoopt.” ■

IN HEM IMMERS LEVEN WIJ

– Titus Brandsma lied

Door Chris Fictoor

Op 15 mei werd in Rome pater Titus Brandsma heilig verklaard.

Bij die gelegenheid klonk het Titus Brandsma lied: In Hem immers leven wij.

De muziek voor het 'Titus Brandsma Lied' schreef ik in 2006 als cadeau aan het bisdom Groningen-Leeuwarden bij gelegenheid van het 50-jarig jubileum van de heroprichting van het bisdom. Het was voor mij een symbolisch moment. In 1956 zong ik als 8-jarige sopraan in de Groningse Kathedrale Koorschool en ik herinner mij nog levendig hoeveel indruk de plechtigheden op mij maakten.

GERAAKT DOOR TITUS

In 2006 koos ik voor het genoemde jubileumlied een tekst van de nu heilig verklaarde Friese karmeliet en Nijmeegse wetenschapper Anno Sjoerd Brandsma, pater Titus OCarm. Door mijn verbondenheid als lekenkarmeliet en mijn studie en werk aan het Nijmeegse Titus Brandsma Instituut en Memorial werd ik meer en meer geraakt door visie, leven en teksten van Titus. Ik verdiepte mij in zijn geschriften en koos daaruit teksten die gezongen konden worden. De refreintekst 'In Hem immers leven wij' schreef Titus in de gevangenis van Scheveningen op 21 januari 1942, dus vlak voor zijn deportatie naar Dachau. De strofeteksten komen uit zijn 'Mystiek en pseudo-mystiek' (1929) en 'Godsbegrip' (Dies Rede 1932).

De compositorische vorm is een combinatie van een hymnisch refrein met reciterende strofen. De bezetting is voor samenzang, gemengd koor SATB (sopraan, alt, tenor, bas) en orgel. Het koor kleurt de samenzang met akkoorden en een sopraantegenstem. In een wisselzang van meerstemmig koor en samenzang, of cantor en koor, worden de strofen in chant-stijl gereciteerd.

TEKSTEN EN MUZIEK

Ik ben dankbaar dat het 'In Hem immers leven wij' veel wordt gezongen en dat het ook in Rome rond de heiligverklaring klonk, naast de andere Titus liederen die ik de laatste jaren componeerde. Op drie teksten van

Titus zelf zijn dat: 'Ja, mijn ziel zoekt naar God' (1929), 'Een leed' (1942) en 'O Jezus als ik U aanschouw' (1942). Daarnaast droeg ik twee eigen teksten aan Titus op. Op de eerste plaats de Titus Brandsma Hymne waarvan ik bij gelegenheid van de heiligverklaring de tekst en muziek schreef in opdracht van de Kerkelijke Instelling Sint-Gregorius van het bisdom 's-Hertogenbosch. De Hymne klonk op 22 mei bij de nationale Titus dankviering in de kathedraal van Sint Jan, uitgevoerd door samenzang, koor, koperkwintet en orgel onder leiding van Jeroen Felix. Op de tweede plaats betreft dit het lied voor de Titus Kruisweg in opdracht van het Bonifatius Park te Dokkum.

ZIJN HEILIGVERKLARING

Dat wij Titus zo kunnen bezingen met zijn eigen woorden en door zijn heilig leven, raakt mij diep en verbindt ons in zijn geest. Zijn geleefde, doorleefde en in de praktijk gebrachte mystiek, zo passend in de Karmelitaanse traditie, heeft mij als lekenkarmeliet steeds geïnspireerd, mijn leven gesterkt en mijn muziek bewogen. Door de recente vieringen en overwegingen in Rome en in de bisdommen Groningen-Leeuwarden en 's-Hertogenbosch ervoer ik opnieuw hoe actueel Titus' voorbeeld en visie zijn voor nu. Dat zijn heiligverklaring daarom meer mag zijn dan een indrukwekkend ritueel en dat ons aanhoudend zingen ons daaraan mag herinneren. ■

Chris Fictoor is componist van het Titus Brandsma lied. De in dit artikel genoemde liederen zijn verkrijgbaar in de webwinkel van www.chris-fictoor-foundation.nl.

Zie voor de Titus Brandsma Hymne ook www.kisg.nl/627/titus-brandsma-hymne/

Scan de QR-code en luister de Titus Brandsma Hymne online in de livestream van de Nationale Dankviering Titus Brandsma 22 mei Sint Jan Den Bosch (openingslied en slotlied):

The musical score is presented in two systems. The first system covers measures 1 through 6, and the second system covers measures 7 through 10. The score is arranged for four vocal parts (Allen, SA, TB) and Organ. The lyrics are: 'In Hem im-mers le-ven wij, be-we-gen wij ons en zijn wij. God zo na-bij en ver. God is er al - tijd.' The organ part provides harmonic support with chords and melodic lines. The vocal parts are written in a style that combines hymn-like recitation with more melodic passages.

Lees – Kijk – Luister – Proef

Beeld: Geert de Sutter

Nieuw: Stripverhaal over de Martelaren van Gorcum

“De Tijdelijke Dood” is het stripverhaal over de gebeurtenissen in 1572 die leidden tot de dood van de Martelaren van Gorcum. Het stripverhaal (48 pagina's) is getekend door Geert de Sutter en verscheen voor het eerst in 2007 op initiatief van de Brielse Bisschoppelijke Commissie. Vanwege de 450 jaar herdenking van de Martelaren van Gorcum is het stripverhaal nu gedigitaliseerd en voor het eerst online voor een breed publiek beschikbaar.

Beeld: Ramon Mangold

Video WJD Lissabon: Vijf redenen om mee te gaan

Honderd jongeren uit verschillende bisdommen en enkele tientallen mensen en enkele tientallen mensen leiding waren een weekend lang op Ameland voor de WJD@Home (29 april - 1 mei). De WJD@Home zijn een opstap naar de Wereldjongerendagen in 2023 in Lissabon. Katholiekleven.nl sprak met jongeren die nu al weten dat ze volgend jaar meegaan op deze reis. Zij vertellen waarom.

Ga (online) op bedevaart naar Brielle

Dit jaar is het precies 450 jaar geleden dat in Brielle negentien geestelijken hun leven gaven. Op 9 juli kunt u met velen de Nationale Bedevaart vieren. Breng alvast een bezoek en ga online op bedevaart. Scan de QR-code op deze pagina. Voor deze pelgrimage hoeft u de deur niet uit. Wilt u op 9 juli mee met de bus naar Brielle? Deze vertrekt om 9.00 uur Rotterdam Centraal Station (Conradstraat). Aanmelden is nodig en kan via bureau@bisdomrotterdam.nl (eigen bijdrage € 10 te voldoen bij het instappen).

Beeld: Peter van Mulken

Beeld: Bisdom Rotterdam

Bijzondere herdruk teksten pater Titus Brandsma

Vanwege de heiligverklaring op 15 mei van pater Titus Brandsma verschenen bij het bisdom twee bijzondere boekjes. Het betreft de herdruk (facsimilé) van twee uitgaven waarin pater Titus zelf aan het woord komt. Het gaat om teksten van pater Titus in opdracht van de Gestapo, persoonlijke bladzijden over zijn arrestatie en over de eerste dagen daarna in zijn cel.

Liefde als rode draad

Vanaf het begin van het christendom is diaconie een wezenskenmerk van de Kerk. De wijzen waarop de zorg voor mensen in nood vorm kreeg, varieerden in de loop der tijd. In het boek 'Liefde als rode draad' schrijft Jan Maasen bij gelegenheid van zijn pensionering over historische gestalten van diaconie en armenzorg. De werken van barmhartigheid (Matteus 25) zijn een terugkerend motief. Het boek is verschenen bij uitgeverij Adveniat.

Haagsche Broeder

In Den Haag brouwen de Broeders van Sint Jan een bijzonder bier.

Door Fedor Vogel

In de Oude Molstraat in Den Haag ligt, verscholen tussen de betere biercafés, het klooster van Sint Jan. Deze priorij is gevestigd in het Willibrordushuis, dat bekend staat om zijn bijzondere kapel op de eerste verdieping. Gebouwd in 1928 als huiskapel voor de Zusters van Liefde die toen met zo'n 80 zusters waren. De kapel wordt nog steeds gebruikt door de Broeders van Sint Jan, die er dagelijks samenkomen voor gebed. De broeders vormen een jonge kloostergemeenschap (sinds 1975) voor wie menselijke vorming door filosofie en theologie altijd belangrijk is geweest.

In het klooster is sinds 2013 ook de Stichting Haagsche Broeder gevestigd. Deze houdt zich bezig met bierbrouwen. De initiatiefnemers en brouwers zijn Kees Verbogt en Jelger Moggree. Het was Verbogt die in 2010 voor het eerst bij de broeders in de priorij kwam en begon met bierbrouwen, met als doel contact te leggen tussen de broeders en de inwoners en bezoekers van Den Haag. De kernwaarden van de broeders zijn bezinning & ontmoeting, kwaliteit & eigenheid. Het drinken van een Haagsche Broeder is meer dan het drinken van een biertje. Het begon allemaal erg kleinschalig met twee vaten van 100 liter wat neerkomt op 120 flessen per brouwsel. Maar de kwaliteit en bekendheid van het Haagse kloosterbier groeide snel. Daarom werd in 2020 gestart met crowdfunding voor de renovatie en uitbreiding van de brouwerij.

Wie eens in Den Haag is en van goed abdijbier houdt, is eigenlijk verplicht om een bezoek te brengen aan de Broeders van Sint Jan. Hun 'Monastic Conceptstore' is alleen al een bezoek waard, je vindt daar behalve de kloosterbieren ook keramiek, kaarten, religieuze producten, food en wellness-spullen. Sinds 2016 beschikt de Stichting Haagsche Broeder ook over een eigen hopveldje in de kloostertuin. Als de winkel open is, kunnen bezoekers meestal ook een kijkje nemen in de kapel. In tijden waarin stilte lastig te vinden is, is deze kapel met al zijn schoonheid een weldaad. Om vervolgens voldaan via de winkel het klooster te verlaten met een heerlijke fles kloosterbier voor thuis.

BIERTIP

8

Bier: Haagsche Broeder Novice, 7% alc.vol.

Brouwerij: Kloosterbrouwerij Haagsche Broeder

De Proef: Goudblond bier met een subtiel zuurtje. Gebrouwen met gerst, tarwe en haver en vergist met een Noord-Franse saisongist, wat zorgt voor een droge afdronk.

In deze column schrijft Fedor Vogel over de zin en onzin rond abdij- en trappistenbieren. Fedor Vogel is uitgever en hoofdredacteur van Bier! magazine, Brouw! magazine en Bierradio.nl. Hij is al sinds zijn jeugd actief binnen de Kerk en op dit moment bestuurslid van de H. Theresia van Ávila-parochie in katholiek Drechtsteden.

TUSSEN BIJEN

Voor deze video's en het stripboek scan de QR-code of ga naar tussenbeide.nl

T

VOORAAN BIJ DE HEILIGVERKLARING VAN TITUS BRANDSMA

Actueel en relevant, dichtbij en bijzonder. Met die woorden vertellen Tim Jochems en Martijn Lambert over de heiligverklaring van pater Titus Brandsma. Zij waren erbij toen paus Franciscus hem op 15 mei heilig verklaarde in Rome. Tim en Martijn komen uit de parochie De Heilige Familie, uit Oude-Tonge en Achthuizen.

Daphne van Roosendaal

Waarom wilden jullie de heiligverklaring meemaken?

Tim: "We hadden al langer het voornemen om naar Rome te gaan. De afgelopen jaren ging dat niet vanwege corona. Dus toen we hoorden van de heiligverklaring dachten we: als er één moment is om naar Rome te gaan, dan is het dit wel. Dus zo is het gekomen. Ik zei tegen Martijn: dit maak je maar één keer mee."

Wat is bijzonder aan deze heiligverklaring?

Martijn: "Dat het zo dichtbij is. De pater karmeliet die het wonder heeft ontvangen (pater Driscoll, red.), leeft nog gewoon. Tim staat er zelfs mee op de foto. Pater Titus is een Nederlander en ook op die manier dichtbij. Dat is heel bijzonder."

Tim: "Op radiofragmenten kun je hem horen spreken, je kunt gewoon zijn stem horen. Er zijn veel filmbeelden van hem. Veel wat hij heeft geschreven is bewaard. Dus het is heel tastbaar. Heiligen van lang geleden leefden echt in een andere tijd. Dat is bij Titus Brandsma niet zo."

Martijn: "Bijzonder aan hem is natuurlijk zijn betekenis voor de journalistiek. In zijn tijd stond de journalistiek onder druk door Duitsland. En kijk nu naar bijvoorbeeld de situatie met Rusland. Dat maakt Titus Brandsma heel actueel en relevant voor nu. Het brengt hem dichtbij."

Wat verwachtten jullie van tevoren?

Martijn: "Nou niet hoe het liep en dat we zo dichtbij kwamen te zitten. Wij hadden ons aangemeld voor kaartjes voor de heiligverklaring. Ik kreeg een bevestigingsbrief waar de namen verkeerd op stonden - mijn naam, Martijn Lambert, was de heer Martijn en mevrouw Lambert geworden - maar dat zou geen probleem zijn, omdat het gewoon over twee kaartjes ging. Maar in Rome ging het toch mis."

Tim: "Ja, daar stonden we dan... Maar gelukkig werd het opgelost via de Friezenkerk. Ik kreeg twee oranje kaarten in mijn handen. Op het Sint-Pietersplein werden we via de Zwitserse

'Ik heb die viering via internet al een paar keer teruggekeken'

Garde naar voren gestuurd. We dachten: dan zitten we vast op de tweede rang. Maar daar werden we nog verder naar voren gehaald. En zo kwamen we in het vak bij Minister Hoekstra en burgemeester Bruls van Nijmegen te zitten. In ons vak zat ook de rector magnificus van de universiteit van Nijmegen met zijn ambtsketen om. Dezelfde ambtsketen die Titus Brandsma heeft gedragen als rector magnificus van die universiteit. Zo tastbaar. Dat vond ik ook heel bijzonder."

En hadden jullie een bepaalde verwachting vooraf?

Tim: "Ik had al wat van en over pater Titus gelezen. De heiligverklaring was bijzonder om mee te maken, maar qua viering was de dankviering de dag erna in de Sint Pieter eigenlijk nog het meest bijzonder. Het was een mis met alles erop en eraan, mooie muziek, veel priesters en kardinaal Eijk had een hele mooie homilie. Ik heb die viering via internet al een paar keer teruggekeken."

Martijn: "Ik wist in grote lijnen wel wie Titus Brandsma was en ik had veel zin om naar Rome te gaan. Maar vanaf het begin van de reis ging hij meer voor me leven. Al in het vliegtuig kwamen we Nederlanders tegen en iedereen die we ontmoetten vertelde over de betekenis die Titus voor hem of haar heeft. Al die verhalen maakten dat hij voor mij ook meer ging leven. Ook heel bijzonder in dat verband was de wake op zaterdagavond voorafgaand aan de heiligverklaring. Toen werden

in de Sint Paulus Buiten de Muren tijdens een viering met de karmelieten stukken uit het leven van pater Titus gedeeld."

Wat heeft de meeste indruk op je gemaakt?

Martijn: "Dat mensen door Titus Brandsma op het spoor van de katholieke Kerk zijn gezet. Ik heb mensen gesproken die vertelden dat ze door hem het katholicisme hebben ontdekt. Mensen die echt door hem geraakt zijn, die vertelden dat de heiligverklaring voelde als een feest en de eer die hem toekomt." Tim: "Ja, wat Martijn zegt, de erkenning voor Titus en dat er zoveel mensen op afkwamen. We hebben ontzettend veel Nederlanders gezien en gesproken."

Op tv was een indrukwekkend moment tijdens de heiligverklaring dat een reliek van Titus Brandsma naar voren werd gebracht: een stukje stof van een habijt dat hij heeft gedragen en as van mensen die stierven in Dachau.

Tim: "Daaraan zie je dat hij als heilige een van ons was, één met de andere mensen die zijn omgekomen in Dachau. De Duitsers wilden hem letterlijk weg hebben, echt helemaal weg hebben, maar dat is niet gelukt." Martijn: "Er is niets meer van hem over, maar waar hij voor stond vanuit het katholieke geloof en zijn persoonlijke band met Jezus, leeft nog. Je kunt van alles doen om mensen op te sluiten, ze weg te stoppen, maar uiteindelijk gaat het goede geluid nog voort en is het sterker dan de dood." ■

Beeld: Tim (l) en Martijn (r)

'Iedereen vertelde over de betekenis die Titus voor hem of haar heeft'

Beeld: Ramon Mangold

Beeld: Ramon Mangold

Beeld: Pater Driscoll en Tim

Beeld: Ramon Mangold

Brood en beker: beide één

*Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965)
beschouwt het Woord van God als een schatkamer
die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.*

Beeld: Lidya de Koning

Door pastoor Ruud Gouw

'Paulus schrijft over de viering van de eucharistie'

In 1 Korintiërs 11, 23-25 verhaalt de apostel Paulus de traditie die hem is overgeleverd over wat er bij het laatste avondmaal plaatsvond. Het vertellen van een overlevering is ingegeven door de gang van zaken in de kerkgemeenschap in Korinte en meer bepaald hoe het er tijdens hun liturgische samenkomsten aan toe ging. Al eerder in deze brief had Paulus de eucharistie ter sprake gebracht en de Korintiërs eraan herinnerd: "Geef niet de beker der zegening die wij zegenen, gemeenschap met het bloed van Christus? Geef niet het brood dat wij breken gemeenschap met het lichaam van Christus?" (1 Korintiërs 10, 16).

Direct aan het begin van de brief had Paulus de Korintiërs erop gewezen hoezeer christenen tot gemeenschap met Christus geroepen zijn: "God is getrouw, die u heeft geroepen tot gemeenschap met zijn Zoon, onze Heer Jezus Christus" (1 Korintiërs 1, 9). Met de belijdenis dat God getrouw is, stelde Paulus impliciet aan de orde of ook van de Korintiërs gezegd kan worden dat ze getrouw zijn.

De gemeenschap met Christus door het zegenen van de beker en het breken van het brood is niet vrijblijvend. Paulus houdt zijn lezers dan ook consequenties voor; de eerste betreft de eenheid binnen de gemeenschap: "Omdat het brood één is, vormen wij allen tezamen één lichaam want allen hebben wij deel aan het ene brood" (1 Korintiërs 10, 17). Viering van de eucharistie brengt voor de gelovigen de verplichting met zich mee te zorgen voor eenheid binnen de kerkgemeenschap.

Van die eenheid was in de samenkomsten in Korinte maar weinig te merken.

In hun bijeenkomsten kwam de onderlinge verdeeldheid aan het licht (1 Korintiërs 11, 18-19) en ook de maatschappelijke verschillen werden duidelijk zichtbaar doordat sommigen zich aan voedsel en drank te buiten konden gaan, terwijl anderen niets te eten hadden (verzen 20-22). Zulke bijeenkomsten kan Paulus niet beschouwen als een 'maaltijd des Heren'. Daarop brengt Paulus in herinnering de overlevering, die hij ontvangen had en op zijn beurt aan de Korintiërs had doorgegeven over hoe Jezus handelde tijdens het laatste avondmaal (verzen 23-25). Hij wil duidelijk maken dat als christenen samenkomen dit niet zomaar bijeenkomsten zijn, maar voortzettingen van een speciale en unieke gebeurtenis. Het eten en drinken gebeurt in opdracht van Jezus zelf; tot tweemaal toe vermeldt de overlevering Jezus' woorden "Blijft dit doen om Mij te gedenken" (vers 24 en 25). Jezus' voorbeeld tijdens het laatste avondmaal is de norm voor de bijeenkomsten van christenen.

Ook hier trekt Paulus de consequentie: "Telkens als gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt" (vers 26). Eucharistie vieren we omdat de Heer is verrezen. In de eucharistie vieren we hoe verrijzenis mogelijk was doordat aan het kruis Jezus' lichaam als brood werd gebroken en zijn bloed als wijn vergoten. Met de kruisdood van Christus brak een nieuwe toekomst aan die pas compleet zal zijn als de Heer in heerlijkheid verschijnt aan het einde van de tijden. In die 'tussentijd' vieren we de gemeenschap met de Heer, met zijn Lichaam en zijn Bloed, in het eten van het brood en het drinken van de beker, zoals Hij heeft voorgedaan. ■

25 Zelf heb ik immers van de Heer de overlevering ontvangen die ik u op mijn beurt heb doorgegeven, dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij werd overgeleverd, brood nam, **24** en na gedankt te hebben, het brak en zeide: "Dit is mijn lichaam voor u. Doet dit tot mijn gedachtenis." **25** Zo ook na de maaltijd de beker, met de woorden: "Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed. Doet dit, elke keer dat gij hem drinkt, tot mijn gedachtenis." **26** Telkens als gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt.

*1 Korintiërs 11, 23-26
Rkbijbel.nl*

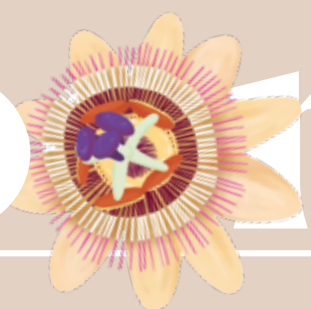

Vraag

&

Antwoord

De martelaren stierven in Brielle,
waarom heten zij niet 'Martelaren van Brielle'?

'Met de historische achtergrond
is het makkelijk te verklaren'

De vraag waarom de martelaren die in Brielle stierven niet naar Brielle zijn vernoemd, maar 'Martelaren van Gorcum' heten wordt vaak gesteld in de Bedevaartkerk in Brielle door bezoekers. Het klinkt voor veel mensen niet logisch dat het Heiligdom van de Martelaren van Gorcum zich in Brielle bevindt. Maar als we de historische achtergrond erbij halen is het makkelijk te verklaren.

WATERGEUZEN

We gaan even terug in de tijd. Precies 450 jaar geleden veroverden de watergeuzen op 1 april 1572 de stad Den Briel op de Spanjaarden. Graaf Alva, die namens de koning van Spanje heerste over de Nederlanden, werd uit Den Briel verdreven. Deze watergeuzen maakten daarna in Den Briel en omgeving hun bedenkelijk reputatie waar: al snel na 1 april vermoordden zij op gruwelijke wijze enkele geestelijken die in kloosters in de buurt van Brielle woonachtig waren.

Hemelsbreed zo'n zeventig kilometer van Brielle landinwaarts ligt Gorinchem, oftewel Gorcum. In de vroege morgen van 27 juni 1572 gaf de stad Gorcum zich over aan de geuzen. De geuzen beloofden dat alle geestelijken die in Gorcum hun toevlucht hadden gezocht een vrije aftocht zouden krijgen. Maar toen de geuzen de stad eenmaal veroverd hadden op de Spanjaarden waren zij deze belofte snel vergeten. De beide pastoors van Gorcum, enkele kanunniken en de franciscanen uit het klooster aan de Arkelstraat werden gevangen genomen.

VAN GORCUM NAAR BRIELLE

Onder aanvoering van geuzenleider Lumey werden de geestelijken per schip overgebracht naar Brielle. In Den Briel werden de gevangenen aan wrede martelingen onderworpen. Ze werden gedwongen een processie te houden terwijl zij door geuzen en omstanders werden bespot en gemarteld. Dit alles omdat zij standvastig bleven getuigen van hun geloof in de eucharistie en trouw bleven aan de paus. In de vroege morgen van 9 juli 1572 werden zij een voor een opgehangen in de restanten van de turfschuur van een klooster even buiten Brielle. De lichamen werden gruwelijk verminkt en ter plaatse begraven.

Op de plaats waar dit alles gebeurde staat nu de bedevaartkerk op het bedevaartsoord ter nagedachtenis aan de Martelaren van Gorcum, omdat het merendeel van de omgebrachte geestelijken afkomstig was uit Gorcum en vandaar is weggevoerd naar Brielle, waar ze om het leven zijn gebracht. ■

Ferry Verwater

Gids op het Heiligdom van de HH. Martelaren van Gorcum

Interview:

WAT IS HET GELOOF WAARD

Jos van Adrichem is voorzitter van de Diocesane Caritas Instelling (DCI), diaken en werkzaam in de Parochie de Vier Evangelisten in Den Haag. Hij vertelt over het geloof verkondigen in woorden en daden.

“Mensen hebben me wel eens de vraag gesteld waarom ik als diaken voorzitter van de DCI ben. Ze vragen zich af of caritas niet meer gebaat is bij een positie los van de structuur van de Kerk met een bisschop, priesters en diakens. Dat punt klinkt wel vaker rondom de diaconie: is het naast de Kerk of is het namens de Kerk? Voor mij hoort het bij de Kerk. Caritas is betrokkenheid op je naaste vanuit onze gelovige inspiratie. De diaconale houding gaat over je het leed van een ander aantrekken, meeleven en waar je kunt hulp bieden. Want wat is het geloof waard zonder daden? In de woorden van de Jakobus brief: ‘Wat baat het een mens te bewerken dat hij geloof heeft, als hij geen daden kan laten zien?’ Dat is voor mij caritas.”

'We hebben van Christus zelf deze opdracht gekregen'

BARMHARTIGHEID

“In de parabel van de barmhartige Samaritaan (Lucas 10, 25-37) vertelt Jezus dat de priester en de leviet met

een grote boog om de man heenlopen die is beroofd en gewond aan de kant van de straat ligt. Niet zij die het eigenlijk hadden moeten weten, de priester en de leviet, ontfermen zich over de man, maar iemand van wie je het niet verwacht. Wat dat zegt over de inzet vanuit de Kerk? Het leert ons een les: dat er mensen buiten de Kerk zijn die het in diaconaal opzicht misschien wel beter doen dan wij. We hoeven dus niet te denken dat liefdewerk een privilege van de Kerk is, maar we mogen ons wel steeds afvragen: doen wij van de Kerk wel genoeg voor onze naaste, wij die Christus kennen, die van Hem zelf de opdracht hebben gekregen om zo te leven en om te zien naar elkaar in zijn naam.”

Daphne van Roosendaal

ZONDER DADEN?

“Mensen zeggen mij wel eens dat ik alles met de diaconie probeer te verbinden en minder met liturgie en catechese. Voor mij zijn deze drie taakvelden in de Kerk sterk met elkaar verbonden, soms zelfs verweven, en moeten we in de parochies er ook naar streven dat ze alle drie voldoende tot hun recht komen en in balans zijn. Maar als je mij vraagt hoe je iemand die in zijn of haar leven God nog nooit ervaren heeft, open wil stellen voor zijn aanwezigheid, dan denk ik toch dat onze daden daar een zeer belangrijke rol in spelen. Daden die onze medemens verrassen, waarover ze zich verwonderen. Bijvoorbeeld omdat er iemand is die tijd en aandacht aan hen schenkt of die belangeloos een helpende hand biedt. Als onze naaste op die manier een klein stukje hemel op aarde ervaart en vraagt naar onze drijfveer, dan kunnen wij ons mooie verhaal vertellen, dan ontstaat ruimte voor catechese. En als de ander God heeft leren kennen, dan kunnen we samen met hem of haar vieren, om Hem dank te zeggen. Ik geloof echt dat het begint met onze daden.”

DIACONALE INSPIRATIE

“Binnen het bisdom kunnen we die diaconale inspiratie met elkaar delen en onze inzet met elkaar verbinden. De DCI speelt daar een rol in. De DCI kan PCI'en adviseren, bevordert de onderlinge uitwisseling en kan financiën ter beschikking stellen. PCI'en in het bisdom dragen jaarlijks een klein deel van hun financiële vermogen af aan de DCI. Die kan daarmee (boven)parochiële diaconale projecten steunen of diaconale projecten van andere instanties die op de een of andere manier een relatie met een parochie

'Ik geloof echt dat het begint met onze daden'

hebben. De actualiteit speelt daar ook bij mee. Vanuit de beschikbare financiële middelen heeft de DCI een speciaal fonds voor hulp aan Oekraïense vluchtelingen gereserveerd. PCI'en en parochiebesturen kunnen daar een beroep op doen als zij een concreet plan voor een hulpverlenende activiteit aan Oekraïens vluchtelingen, voorzien van kostenraming, indienen. Ook beschikt de DCI over een steunfonds waarop PCI'en een beroep kunnen doen als ze voor een individuele hulpvraag zelf onvoldoende financiën hebben.”

BROEDERS EN ZUSTERS

“Ook organiseert de DCI met enige regelmaat een projectentocht voor leden van PCI'en en diaconale werkgroepen om plekken te bezoeken waar diaconale activiteiten plaatsvinden en werkt ze mee aan impulsdagen om de caritas vanuit verschillende invalshoeken voor het voetlicht te brengen Ook de Elisabeth

certificaten die aan het eind van het jaar weer worden uitgereikt zijn bedoeld om elkaar te inspireren. Eerder was er een tweejaarlijkse diaconieprijs, maar in overleg met de bisschop kwam in de coronaperiode ter sprake dat een prijs niet goed aansloot op de situatie. Daarom ontvingen alle initiatieven rond diaconie in coronatijd die werden aangemeld een certificaat. Dat waren er in totaal meer dan zeventig, van de zusters van Moeder Teresa tot de gevangenen in een penitentiaire inrichting die een inzameling startten voor de Voedselbank. Dit jaar doen we het opnieuw op die manier. Op 26 november zal de bisschop de certificaten uitreiken. We zijn niet elkaars concurrent waar het gaat om onze diaconale inzet, maar vullen elkaar aan. En daar is veel behoefte aan in onze geïndividualiseerde samenleving. Vanuit ons geloof weten we dat Christus onze broeder is en dat we dus ook broeders en zusters van elkaar moeten zijn.” ■

450 BLOEMEN VOOR BEDEVAARTSOORD BRIELLE

Tijdens de Nationale Bedevaart op 9 juli en het hele verdere bedevaartseizoen zullen pelgrims op het heiligdom in Brielle worden uitgenodigd om een gebedsintentie op een bloemenkaart te schrijven. Het bedevaartsoord hoopt zo 450 of meer 'bloemen' te verzamelen in het jaar waarin wordt herdacht dat 450 jaar geleden de Martelaren van Gorcum stierven in Brielle.

De Martelaren werden gedood vanwege hun geloof in de eucharistie en hun trouw aan de paus. "De gemeenschap van de Kerk geeft ons kracht. Dat is ook wat de Martelaren ons laten zien", zegt pastoor en custos Jack Glas. "Zij hielden vast aan het geloof en ontvingen 'één van geloof en één van geest' het martelaarschap."

NEGENTIEN PASSIEBLOEMEN

Die eenheid en verbondenheid komt op een bijzondere manier tot uiting bij het hoogaltaar in de bedevaartkerk. Rond het grote houten kruis met een koperen corpus van de lijdende Christus zijn daar negentien passiebloemen via sierlijke ranken met elkaar verbonden. Elke passiebloem staat voor één martelaar en heeft een kroontje en een kruisje. Het is een indrukwekkend geheel van zes meter hoog. De passiebloemen verwijzen naar de wonderbaarlijke bloemen die in de 17e eeuw groeiden op de plek waar de negentien geestelijken de

Beeld: Bisdom Rotterdam

marteldood stierven. In het kunstwerk bij het hoogaltaar van de bedevaartskerk zijn het passiebloemen, omdat de passiebloem verwijst naar het lijden van Jezus. De bloemkroon staat voor de doornenkroon van Jezus. Drie stampers staan voor de drie spijkers die zijn handen en voeten doorboorden.

VERBONDEN IN GELOOF

Ook op bloemenkaarten die pelgrims in Brielle ontvangen is daarom een passiebloem afgebeeld. De gebedsintenties op de kaarten kunnen achter worden gelaten op het bedevaartsoord. Tijdens de Nationale Bedevaart kan dit bij de Mariakapel. De op het bedevaartsoord achtergelaten gebedsintenties worden meegenomen gedurende het bedevaartseizoen wanneer op het heiligdom de rozenkrans wordt gebeden. De bloemenkaarten brengen tot uitdrukking dat ook de gelovigen die nu het bedevaartsoord bezoeken verbonden zijn in geloof, met elkaar en met de heilige Martelaren. ■

Ga met de bus naar de Nationale Bedevaart Brielle op 9 juli

Wilt u op 9 juli mee met de bus naar Brielle? Deze vertrekt om 9.00 uur vanaf Rotterdam Centraal Station (Conradstraat). Aanmelden is nodig en kan via bureau@bisdomrotterdam.nl (eigen bijdrage € 10 te voldoen bij het instappen).

IN MEMORIAM

Op 6 maart is voorzien van het H. Sacrament der Zieken, overleden de weleerwaarde heer **Gerardus Joannes Joseph Maria Toussaint**, priester van het bisdom Rotterdam, geboren op 10 mei 1934 te Berkel en Rodenrijs en priester gewijd op 23 mei 1959. Pastor Gerrit Toussaint heeft zich ruim 60 jaar als priester ingezet in het bisdom Rotterdam. Voor zijn inzet is het bisdom hem dankbaar. Gerrit Toussaint was een open, goedlachse man die met die karaktertrekken ook zijn pastoraat gestalte heeft willen geven. Hij was serieus van inslag en uit overtuiging priester, intens gericht op God en zijn medemensen. Om hem te bedanken voor zijn inzet voor de stad Rotterdam werd hem bij gelegenheid van zijn afscheid in 1999 de Mia van IJperenspeld van het stadsdeel Prins Alexander toegekend.

Op 29 maart is voorzien van het H. Sacrament der Zieken, overleden de weleerwaarde heer **Eugène George Jan Godfried Carrière**, diaken van het bisdom Rotterdam, geboren op 2 augustus 1928 te Den Haag en diaken gewijd op 8 november 1987. Diaken George Carrière heeft zich ruim 34 jaar als diaken ingezet in het bisdom Rotterdam. Met een imponerende gestalte was hij direct in zijn communicatie maar altijd met een milde ondertoon. Een man met een groot diaconaal hart en met een oprechte liefde voor de Heer en zijn Kerk. Voor zijn inzet is het bisdom hem dankbaar.

Op 15 mei is voorzien van het H. Sacrament der Zieken, overleden de hoogerwaarde heer **Henricus Josephus Maria Hofstede**, priester van het bisdom Rotterdam, erekapelaan van de Paus, geboren op 18 december 1930 te 's-Gravenhage en priester gewijd op 15 juni 1957. Pastor Hofstede heeft zich bijna 65 jaar als priester ingezet in het bisdom Rotterdam, als parochiepriester, rector en geestelijk leidsman. Pastor Hofstede heeft tot op het laatst zijn leven gestalte geven als priester: in dienst van God, in trouw aan de Kerk en in dienstbaarheid aan de hem toevertrouwde mensen. Het contact met de charismatische vernieuwing (eind jaren '70) is voor hem een louterende ervaring geworden, een ervaring die hij zelf als een opwekking omschreef. "Het was alsof er een steen van mijn hart werd gerold."

Zie ook [bisdomrotterdam.nl/in-memorial](https://www.bisdomrotterdam.nl/in-memorial)

Personalia

Benoeming

- **A.H. van Luijn**, (diakenwijding 22 mei 2022) diaken van de samenwerkende parochies Sint Ursula en O.L. Vrouw van Sion, 22-05-2022
- **R.H. Dits**, diaken (parttime) in de parochies HH. Nicolaas Pieck en Gezellen en De Heilige Familie, 01-06-2022
- **Drs. H.M.W. Egging**, administrator van de parochie H. Theresia van Ávila, 01-06-2022
- **M.W.C.C.A. Magielse** o.p., lid pastoraal team studentenparochie H. Catharina van Alexandrië, locatie Rotterdam, 12-06-2022

Goedkeuring en zending

- **Mw. C. Niwemuhoza**, geestelijk verzorger ten behoeve van Rijks Justitiële Jeugdinstelling 'De Hartelborgt' te Spijkenisse voor onbepaalde tijd, 01-04-2022
- **T.J.N. van Driel**, geestelijk verzorger ten behoeve van PI Haaglanden, locatie Scheveningen te Den Haag (voor een bepaalde tijd tot 01-10-2022), 01-04-2022
- **Drs. M. Jansen**, geestelijk verzorger ten behoeve van Detentiecentrum Rotterdam te Rotterdam, 01-04-2022

Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

- **Mw. C. Niwemuhoza**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger PI Haaglanden, locatie Scheveningen, 01-04-2022
- **T.J.N. van Driel**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger Detentiecentrum Rotterdam, 01-04-2022
- **Mgr. dr. H.A. Verbakel**, eervol ontslag als administrator parochie De Vier Evangelisten en administrator parochie O. L. Vrouw van de Vrede, 01-05-2022

- **Mgr. dr. H.A. Verbakel**, eervol ontslag als pastoor van de samenwerkende parochies Sint Ursula en O.L. Vrouw van Sion (met emeritaat), 01-05-2022
- **B. Plavcic**, eervol ontslag als parochievicaris uit de parochie H. Augustinus, 29-05-2022
- **Mw. drs. D.B.H.M. van der Hijden**, eervol ontheffing kerkelijke zending als geestelijk verzorger Maasstad ziekenhuis Rotterdam (vervroegd pensioen), 01-06-2022
- **F.J.J. Voncken**, eervol ontheffing kerkelijke zending als geestelijk verzorger R.K. Dovenpastoraat binnen de grenzen van het bisdom Rotterdam, 01-06-2022
- **R.H. Dits**, eervol ontslag als diaken van de Federatie St. Franciscus tussen duin en tuin, 01-06-2022
- **Mgr. A.J. van Deelen**, eervol ontslag als administrator van de parochie H. Theresia van Ávila, 01-06-2022
- **Dr. R.A.J. Steenvoorde** o.p., eervol ontslag als lid pastoraal team studentenparochie H. Catharina van Alexandrië, locatie Rotterdam, 12-06-2022

Overig

- **J.F.A. ten Berge**, per 09-07-2022 benoemd voor een vierde periode van vier jaar tot lid van de Bisschoppelijke Brielse Commissie
- **C.A.L.M. Suijker**, per 09-07-2022 benoemd voor een vierde periode van vier jaar tot lid van de Bisschoppelijke Brielse Commissie

Priesterraad (2022-2027):

B.S. Bosma, W.P.L. Broeders, H.C. Flohr, Th.A.H. van Klaveren, H.L.J. Spaan, J.H. Smith, H.A. Verbakel, C.T.M. van Vliet. Toehoorder: C.W. Burgering (diaken), H.M. van de Reep (pastoraal werkster). Mgr. J.H.J. van den Hende (voorzitter), vicaris-generaal A.J. van Deelen (ambtshalve).

www.begraafplaatsdenhaag.nl

De Kapel van Sint Petrus Banden heeft een **nieuwe aanblik gekregen**: de altaaruimte, de kapel zelf en nu ook de koepel hebben door het nieuwe schilderwerk een heel lichte uitstraling gekregen. De kleuren, geel, oker, beige en wit geven reliëf aan muren en pilasters. De kleuren van de schoongemaakte glas-in-lood ramen komen door de kleurschakering weer helemaal tot hun recht. Door deze prachtige vrolijke en frisse kleuren is de begraafplaatskapel weer als nieuw.

Crematorium in aanbouw op begraafplaats St. Barbara op de Binckhorst. In december van dit jaar is de oplevering.

Tarieven & wandelroutes op te vragen via: info@paxrkb.nl

Energie voor Kerken

**Energie voor Kerken:
óók uw adviseur in verduurzaming**

Energie voor Kerken is meer dan een inkoopcollectief. We adviseren kerken bij verduurzamingstrajecten. Wilt u energieverbruik monitoren en maatregelen nemen om minder energie te verbruiken? Hellemaans Consultancy heeft de afgelopen jaren veel kerken concreet geholpen.

Meer weten?

Mail of bel Tom Peters via evk@hellemaansconsultancy.nl of 06 - 82 91 53 49.

Energie voor Kerken is een initiatief van het DID-K in samenwerking met energieadviesbureau Hellemaans Consultancy

energievoorkerken.nl

Bekijk de NIEUWE website
www.radiomaria.nl

*Maak ons hart
gelijkvormig aan
Uw Hart*

Bidden
met Radio Maria

Elke dag kunt u bij Radio Maria luisteren naar mooie programma's én meebidden met het getijdengebed, de rozenkrans en de Heilige Mis.

Luister Radio Maria via DAB+, internet en de app.

In dit boekje vindt u alle gebeden.

www.radiomaria.nl/bestellen

Theologie: God liefhebben met je verstand

Wil je priester, geestelijk verzorger in een verzorgingshuis, gevangenis of leger worden? Of liever leraar Godsdienst en Levensbeschouwing, beleidsmedewerker of journalist? De studie Theologie is fascinerend en biedt veelzijdige beroepsperspectieven.

Heb je jouw studiekeuze nog niet gemaakt? Laat het ons weten via StuieadviseurTST@uvt.nl en wij vertellen jou graag meer over onze opleidingen:

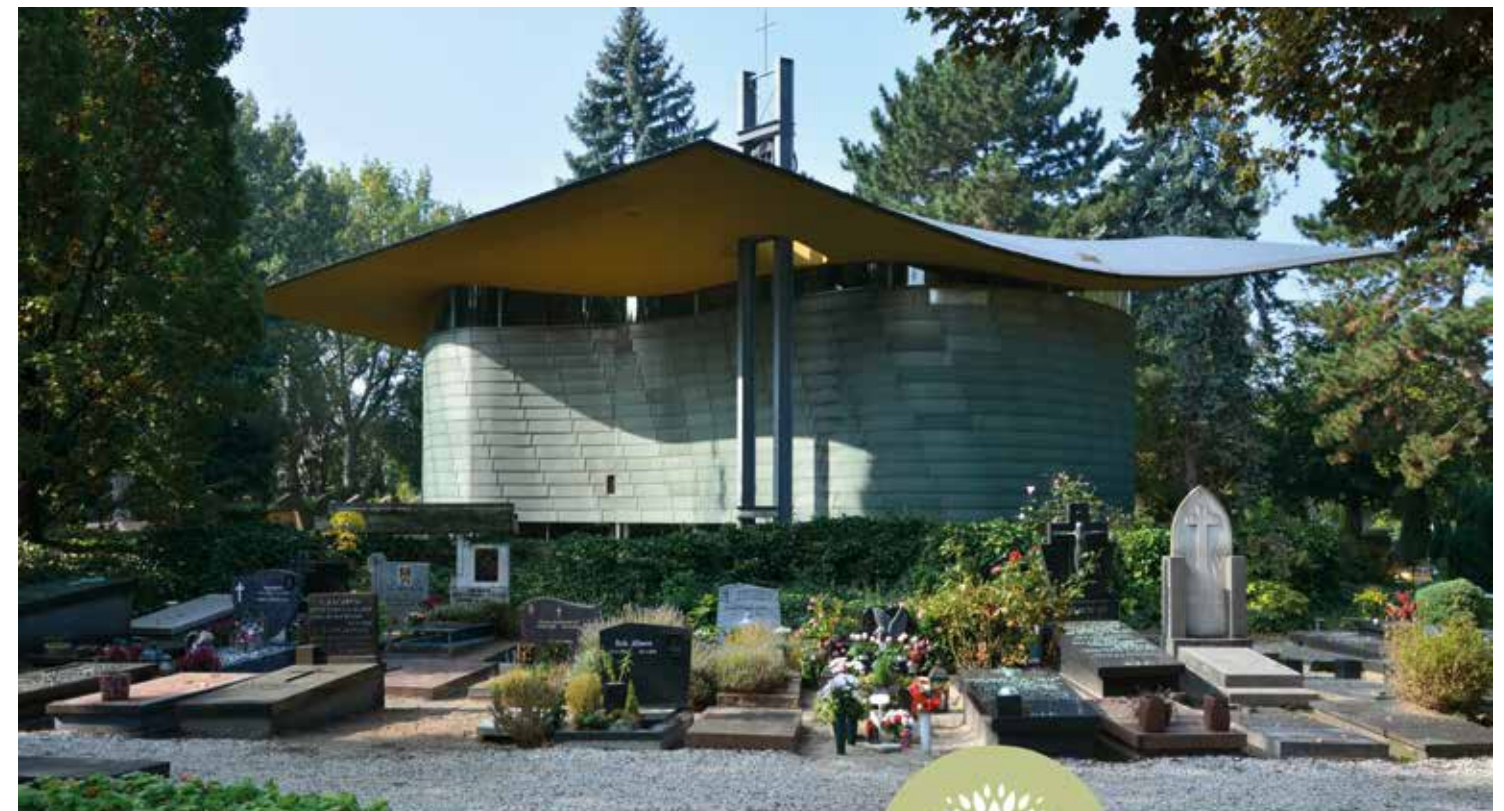
Bachelor Theologie in Utrecht
Bachelor Theology in Tilburg
Master Theologie in Utrecht

Master Universitaire Lerarenopleiding Godsdienst & Levensbeschouwing in Utrecht
Master Christianity & Society in Tilburg

tilburguniversity.edu/studeer-theologie

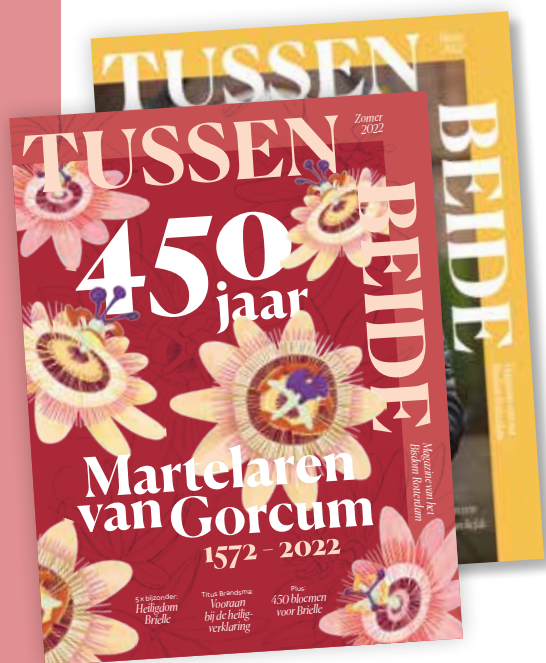
Understanding Society

St. Laurentius: meer dan een begraafplaats
Kleinschalig, klantvriendelijk en persoonlijke aandacht
www.begraafplaatslaurentius.nl | Crooswijk, Rotterdam

TUSSENBEIDE LIEVER BIJ U THUIS OP DE MAT?

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Zo kunt u in de kerk dus altijd uw gratis exemplaar meenemen. Grijpt u wel eens mis? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement en ontvang Tussenbeide bij u thuis via uw eigen brievenbus.

We bieden u graag het gemak van een persoonlijk abonnement.*

Meld u aan via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl of bel met het bisdom op 010 - 2815171.

* Voor een persoonlijk abonnement vragen we u een jaarlijkse gift van € 12,50

**Kom
volg
Mij**

Onderzoek
je roeping
tot priester
of diaken.
vronesteyn.nl

Centrum voor
Priester- en Diakenopleiding
Vronesteyn

The advertisement features a vibrant stained glass artwork on the left side, depicting a religious scene with several figures in a church setting. The text is overlaid on the right side of the image. The main headline reads 'Kom volg Mij' in large, bold, white letters. Below this, there is a call to action: 'Onderzoek je roeping tot priester of diaken.' followed by the website 'vronesteyn.nl'. At the bottom right, the logo for 'Centrum voor Priester- en Diakenopleiding Vronesteyn' is displayed, featuring a stylized white boat icon.